

JPF 2009/140

Rechtbank 's-Gravenhage

19 november 2008, 299748/FA RK 07-7131; 314502/FA RK 08-5147; LJN BH6539; LJN BH3526.

(Mr. Brink

Mr. De Wit

Mr. Rootring)

Interlandelijke adoptie, Cambodja

[WCAd - 3 ; BW Boek 1 - 227 ; 228]

» Samenvatting

Het minderjarige kind is in Cambodja geboren en bezit de Cambodjaanse nationaliteit. Verzoekers bezitten de Nederlands nationaliteit. Ten tijde van het opnemen van het kind in hun gezin woonden de verzoekers in Singapore. Ten tijde van de mondelinge behandeling in onderhavige procedure wonen de verzoekers in Nederland. Partijen verzoeken de rechtbank de adoptie van het minderjarige kind uit te spreken.

Uit de brief van de Minister van Justitie van 22 mei 2003, het ambtsbericht van de ambtenaar van de burgerlijke stand te 's-Gravenhage van 7 januari 2008 en een brief van de minister van 31 juli 2008, leidt de rechtbank af dat adopties uit Cambodja worden opgeschort in verband met ernstige zorgen over de zorgvuldigheid van de Cambodjaanse adoptieprocedure. Dit standpunt houdt in dat adopties van kinderen uit Cambodja door in Nederland wonende ouders niet erkend zullen worden in Nederland. De rechtbank oordeelt echter dat er geen sprake is van een erkenning van een in het buitenland tot stand gekomen adoptie. De rechtbank stelt tevens vast dat de Wet Opnemingswet Buitenlandse Kinderen ter Adoptie (Wobka) niet van toepassing is, om reden dat verzoekers niet in Nederland wonen.

De rechtbank wordt hier voor de vraag gesteld of zij de adoptie kan uitspreken. Op grond van art. 3 Wet Conflictenrecht Adoptie (WCAd) is het Nederlands recht van toepassing. Ten aanzien van de toestemming dan wel raadpleging of de voorlichting van de ouders van het kind is het recht van de staat waarvan het kind de nationaliteit bezit van toepassing, tenzij dit recht de adoptie niet kent. In dat geval is Nederlands recht van toepassing.

Op grond van het Nederlandse recht toetst de rechtbank of het verzoek aan de voorwaarden van art. 1:227 BW en 1:228 BW voldoet. Gelet op het feit dat verzoekers zich niet met illegale adoptiepraktijken hebben ingelaten en zij te goeder trouw hebben gehandeld conform de procedure die in Cambodja dient te worden gevolgd, oordeelt de rechtbank dat aan alle voorwaarden in art. 1:227 BW en 1:228 BW is voldaan. Nu het kind inmiddels twee jaar bij de adoptiefouders verblijft en het in het kennelijk belang van het kind is dat in deze situatie geen wijziging wordt gebracht, spreekt de rechtbank de adoptie uit.

» Uitspraak

Nr. 299748/FA RK 07-7131, LJN BH6539

[Verzoeker] en *[verzoekster]*, voorheen te China, thans woonachtig in Nederland,

verzoekers, dan wel verzoeker of verzoekster,

advocaat: mr. L.M. Bruins.

Als belanghebbende wordt aangemerkt:

de *ambtenaar van de burgerlijke stand van de gemeente 's-Gravenhage* te 's-Gravenhage,

hierna te noemen: de ambtenaar.

Als informant wordt aangemerkt:

de *Minister van Justitie* te 's-Gravenhage,

hierna te noemen: de minister.

Procedure

(...; *red.*)

Beoordeling

De minderjarige heeft de Cambodjaanse nationaliteit, terwijl verzoekers beiden de Nederlandse nationaliteit hebben. Verzoekers hebben te kennen gegeven dat zij in verband met de werkzaamheden van verzoeker ten tijde van de opnemings van de minderjarige in hun gezin woonplaats hadden in Singapore. Nadien hebben verzoekers zich met hun gezin, eveneens in verband met de werkzaamheden van verzoeker, in Shanghai, China, gevestigd. Thans zijn verzoekers weer woonachtig in Nederland. De rechtbank acht, gelet op het vorenstaande, voldoende aanknopingspunten met de Nederlandse rechtssfeer aanwezig om van het onderhavige verzoek kennis te nemen.

Toepasselijk is het Nederlandse recht, met dien verstande dat de vraag welke betekenis toekomt aan de toestemming van de biologische ouders van de minderjarige, in beginsel wordt beantwoord naar de regels die het nationale recht van de minderjarige daarover bevat.

Adoptiebeleid van het Ministerie van Justitie ten aanzien van adopties uit Cambodja

Naar aanleiding van het ambtsbericht van de ambtenaar van de burgerlijke stand te 's-Gravenhage van 7 januari 2008 heeft de rechtbank kennis genomen van de brief van de minister van Justitie van 22 mei 2003, gericht aan een groot aantal bij adoptie betrokken organisaties, en voorts van de, eveneens aan de betrokken adoptieverenigingen in Nederland verzonden, brief van de minister van Buitenlandse Zaken aan de minister van Justitie van 9 februari 2007.

In eerstgenoemde brief wordt melding gemaakt van opschorting van adoptie van uit Cambodja afkomstige kinderen door in Nederland woonachtige aspirant-adoptiefouders in verband met ernstige zorgen over de zorgvuldigheid van de Cambodjaanse adoptieprocedure. Blijkens de tweede brief vindt – in lijn met voornoemd besluit – door het Ministerie van Buitenlandse Zaken geen erkenning op grond van de Wet conflictenrecht adoptie plaats van adopties van kinderen uit Cambodja door in het buitenland woonachtige adoptiefouders aangezien het voor dit ministerie niet mogelijk is zich een betrouwbaar oordeel te vormen over de zorgvuldigheid van de gevolgde adoptie procedure in een individuele zaak.

De rechtbank leidt uit deze stukken, als ook uit de brief d.d. 31 juli 2008 van de minister van Justitie, af dat de redenen voor de opschorting er in zijn gelegen dat uit onderzoek van de Nederlandse ambassade in Thailand naar de Cambodjaanse adoptieprocedure blijkt dat deze procedure op een aantal belangrijke punten niet voldoet aan de uitgangspunten en waarborgen, zoals deze zijn

geformuleerd in het Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind en het Haags Adoptieverdrag 1993. Weliswaar was Cambodja op het moment van de opschorting nog niet toegetreden tot laatstgenoemd verdrag maar het beleid van Nederland is erop gericht de uitgangspunten en de waarborgen van het verdrag ook te doen gelden in geval van interlandelijke adoptie vanuit niet-verdragslanden. Inmiddels is Cambodja toegetreden tot het Haags Adoptieverdrag 1993. Van volledige implementatie van de regelgeving van het Verdrag is echter nog geen sprake. Nederland handhaaft het beleid en werkt niet samen met Cambodja totdat de adopties worden uitgevoerd conform de normen van voornoemd verdrag.

In Cambodja is, zo is door het Ministerie van Justitie gesteld, voor een zeer gering bedrag een geboortebewijs of een bewijs van verlatenheid te verkrijgen. Het is daardoor bijna onmogelijk om de status (weeskind, vondeling) van een kind vast te stellen.

Door verkrijging van een vals geboortebewijs of bewijs van verlatenheid kan de opname van kinderen in een weeshuis of adoptiecentrum geformaliseerd worden.

Inmiddels is ook bekend dat het voorkomt dat kinderen van hun zeer arme ouders worden gekocht door adoptiebemiddelaars. De ambassade heeft gemeld dat de biologische ouders vaak onbekend zijn met de adoptieprocedure of zelfs niet weten dat het afgestane kind voor interlandelijke adoptie in aanmerking komt. Tevens is gebleken dat de medewerkers van het Cambodjaanse ministerie dat zich bezighoudt met adoptie geen pleeggezinnen in Cambodja meer zoeken of zich inzetten voor binnenlandse adopties, hetgeen de eerste stap dient te zijn, maar dat interlandelijke adoptie momenteel de eerste optie is. Daarnaast is er sprake van ongepast geldelijk voordeel omdat er geen officieel tarief bestaat voor adoptie in Cambodja. Er zou tussen de USD 5.000,= en USD 20.000,= per adoptie worden betaald door de adoptiefouders.

Toetsingskader

Na kennisneming door de rechtbank van genoemde brieven diende zich bij de rechtbank een aantal verzoeken tot adoptie naar Nederlands recht (artt. 1:227 en 1:228 van het Burgerlijk Wetboek (BW)) aan van in het buitenland wonende Nederlanders van kinderen afkomstig uit Cambodja. De rechtbank heeft zich beraden over de wijze waarop met deze verzoeken diende te worden omgegaan.

Vast staat dat hoofdstuk 3 van de Wet Conflictenrecht Adoptie (WCAd) betreffende de erkenning van een buitenlandse adoptie en haar rechtsgevolgen op deze verzoeken niet van toepassing is nu de verzoeken zich niet op de erkenning van die in het buitenland gegeven adoptiebeslissingen richten. Tevens staat vast dat de Wet Opnemings Buitenlandse Kinderen ter Adoptie (WOBKA) op deze verzoeken niet van toepassing is nu verzoekers niet in Nederland wonen en het ook niet primair de bedoeling van verzoekers is om deze buitenlandse pleegkinderen met het oog op adoptie in Nederland te laten opnemen. Het is slechts de bedoeling om te adopteren naar Nederlands recht zodat de kinderen de Nederlandse nationaliteit zullen krijgen en zij in de toekomst samen met hun adoptiefouders Nederland kunnen binnenkomen.

De rechtbank ziet zich aldus geplaagd voor de beantwoording van de vraag of deze adopties voldoen aan de gronden en voorwaarden die de artikelen 1:227 en 1:228 BW daaraan stellen. Daarbij ziet de rechtbank aanleiding om, bij de beantwoording van de vraag of de adoptie in het specifieke geval in het kennelijk belang van de minderjarige is te achten, gelet op de omstandigheid dat de rechtbank kennis heeft genomen van de risico's die aan deze adopties kleven, aanknopingspunten te zoeken bij de waarborgen voor interlandelijke adoptie, zoals deze zijn neergelegd in het Haags Adoptieverdrag 1993 en de Wet Conflictenrecht adoptie.

Behandeling ter terechtzitting

Verzoekers hebben ter terechtzitting verklaard dat zij twee (biologische) kinderen hebben en al

langere tijd de wens koesterden om een kind uit een weeshuis te adopteren. Toen verzoekers in Singapore woonden zijn zij in contact gekomen met een bemiddelingsbureau.

Eind 2005 is de procedure om adoptiefouders te worden in Singapore afgerond. Deze procedure bestond uit een Home Study, een financiële beoordeling en workshops en is volgens verzoekers vergelijkbaar met de Nederlandse procedure tot het verkrijgen van beginseltoestemming. Omdat verzoekers familie hebben in de Filippijnen hebben zij als eerste geprobeerd om een kind uit de Filippijnen te adopteren. Verzoekster is op bezoek geweest bij bemiddelingsbureaus in Manilla, Filippijnen.

Daar bleek dat het langer dan twee jaar zou duren voordat verzoekers een kind uit de Filippijnen zouden kunnen adopteren waarbij ook niets toegezegd kon worden over de leeftijd van het te adopteren kind. Aangezien het verschil in leeftijd met de biologische kinderen van verzoekers al snel te groot werd hebben verzoekers voor een ander land gekozen. Verzoekers zijn in contact gekomen met families die een kind uit Cambodja hebben geadopteerd en daar positieve ervaringen mee hadden. Omdat verzoekers niet bekend waren met Cambodja zijn zij eerst op vakantie gegaan naar Cambodja om kennis te maken met het land. Verzoekers hebben daar een aantal weeshuizen bezocht en hebben de minderjarige toen ontmoet. Verzoekers hebben vervolgens bij de bemiddelende organisatie aangegeven welk weeshuis hun voorkeur had. Verzoekers mochten echter geen voorkeur voor een kind opgeven. De directeur van het weeshuis heeft verzoekers daarbij ook medegedeeld dat niet alle kinderen in aanmerking komen voor adoptie. Het weeshuis heeft verzoekers twee kinderen, waaronder de minderjarige, ter adoptie aangeboden. Verzoekers hebben hun keuze gemaakt waarna de minderjarige medisch onderzocht werd. Uit het medisch onderzoek is naar voren gekomen dat er een vermoeden van seksueel misbruik van de minderjarige bestaat. Daarop is verzoekers de vraag voorgelegd of zij de adoptie van de minderjarige voort wilden zetten. Omdat de minderjarige al ouder was dan de leeftijd waarvoor door de bemiddelende organisatie een advies was gegeven hebben verzoekers een herevaluatie moeten ondergaan. Verzoekers zijn vervolgens nog vier keer terug geweest bij het weeshuis. Voor de afronding van de adoptie hebben verzoekers tien dagen in Cambodja moeten verblijven. Pas op dat moment is de minderjarige verteld dat zij geadopteerd zou worden. Verzoekers hebben USD 6.000,= betaald. Een gedeelte van dat bedrag is bestemd voor het weeshuis en voor het overige werden hiervan de kosten voor de documenten en het medisch onderzoek betaald. Desgevraagd hebben verzoekers verklaard dat hen niet bekend is of er een vast bedrag is vastgesteld voor de adoptie van een kind. Ten aanzien van de ouders van het kind hebben verzoekers verklaard dat zij contact hebben gehad met de moeder van de minderjarige. De moeder wilde haar nog eenmaal zien voordat zij mee zou gaan met de adoptiefouders. De moeder heeft afstand gedaan van de minderjarige en haar broertje. Verzoekers hebben verklaard dat hen niet bekend is of door DNA-onderzoek is vast komen te staan dat de moeder de biologische moeder is. De minderjarige spreekt nog steeds over haar moeder en broer. De broer is vóór de minderjarige geadopteerd. Verzoekers beschikken over foto's van de minderjarige met haar moeder en broer.

Desgevraagd hebben verzoekers verklaard dat zij niet het idee hebben dat er sprake was van corruptie bij de adoptieprocedure. Zij waren zich er terdege van bewust dat de Cambodjaanse adoptie getoetst zou worden in Nederland. Verzoekers stellen dat de door hen gevolgde procedure in Cambodja overeenkomt met de in de Wobka en het Haags Adoptieverdrag 1993 vastgelegde bepalingen en waarborgen.

Verzoekers hebben verklaard dat zij voor het eerst hebben vernomen van de problemen ten aanzien van Cambodjaanse adopties door de brief van de ambtenaar d.d. 7 januari 2008 die in deze procedure is ingediend.

Van de zijde van de minister is ter terechtzitting – kort samengevat – het volgende verklaard. Cambodja is inmiddels toetreden tot het Haags Adoptieverdrag 1993. In samenspraak met Unicef wordt gewerkt aan het opstellen van Cambodjaanse wetgeving op het gebied van interlandelijke adoptie. Nederland zal echter de interlandelijke adoptie vanuit Cambodja niet hervatten tot het

moment waarop effectieve implementatie van wetgeving en mechanismen om het Haags Adoptieverdrag 1993 uit te voeren heeft plaatsgevonden.

De ambtenaar heeft ter terechtzitting verklaard naar aanleiding van het verhandelde ter terechtzitting geen nadere opmerkingen te hebben en heeft zich gerefereerd aan het oordeel van de rechtbank.

Toetsing artikelen 1:227 en 1:228 van het Burgerlijk Wetboek

Uit de overgelegde Guardian's Pledge van de biologische moeder, opgemaakt op 25 juni 2006 en mede-ondertekend door [persoon A.] (Commune Chief), [persoon B.] (Village Vice-Chief) en [persoon C.] (Center Director Transferee), blijkt dat de biologische moeder de minderjarige afstaat ter adoptie omdat zij verstoken is van middelen om voor de minderjarige te zorgen. Voorts heeft de moeder verklaard dat de biologische vader van de minderjarige een gevangenisstraf van 25 jaar uit dient te zitten.

Blijkens de Certificate of Adoption van de Ministry of Social Affairs, Veteran and Youth Rehabilitation d.d. 24 november 2006 is volgens Cambodjaans recht op die datum de adoptie van de minderjarige ten gunste van verzoekers tot stand gekomen. Verzoekers kunnen worden geacht te zijn bekleed met een vorm van gezag over de minderjarige die overeenkomt met het gezag over minderjarigen volgens Nederlands recht.

Bij de in het geding gebrachte stukken bevindt zich een kopie van het paspoort op naam van de minderjarige. De rechtbank concludeert derhalve dat overeenkomstig het nationale recht van de minderjarige is ingestemd met het vertrek van de minderjarige.

Verzoeker, geboren op [datum] 1967 te [plaats] en verzoekster, geboren op [datum] 1966 te [plaats], zijn met elkander gehuwd op [datum] 1993 te 's-Hertogenbosch.

Verzoekers hebben tenminste drie aaneengesloten jaren onmiddellijk voorafgaand aan de indiening van het adoptieverzoek met elkander samengeleefd. Zij hebben de minderjarige rond 1 december 2006 in hun gezin opgenomen en hebben haar sindsdien derhalve gedurende ten minste één jaar verzorgd en opgevoed.

De biologische ouders van de minderjarige zijn niet opgeroepen, daar blijkens de Consent for Adoption Order, opgemaakt op 25 juni 2006 door [notulist], de biologische moeder de minderjarige heeft afgestaan ter adoptie door verzoekers en de minderjarige in Cambodja reeds door verzoekers is geadopteerd.

Het is aannemelijk geworden dat de biologische ouders van de minderjarige niet of niet langer het gezag over de minderjarige hebben.

Het is de rechtbank voldoende gebleken dat de minderjarige over de gevolgen van de adoptie is voorgelicht in de mate die past bij haar leeftijd en ontwikkeling.

De rechtbank stelt voorop dat het, gelet op met name de corruptie in Cambodja, voor de rechtbank moeilijk is zich een betrouwbaar oordeel te vormen over de zorgvuldigheid van de gevolgde adoptieprocedure. Voorts is het de vraag welke waarde kan worden toegekend aan de verificatoire bescheiden die verzoekers hebben overgelegd aangezien tegen betaling valse documenten verkregen kunnen worden. De rechtbank zal haar oordeel vormen op basis van de inhoud van de overgelegde stukken en de ter terechtzitting afgelegde verklaringen.

De rechtbank is van oordeel dat vaststaat dat de overgelegde Certificate of Adoption van de Ministry of Social Affairs, Veteran and Youth Rehabilitation d.d. 24 november 2006 overeenkomstig de plaatselijke voorschriften en door een bevoegde instantie is opgemaakt. Dit stuk is conform de legalisatiecirculaire van het Ministerie van Justitie gelegaliseerd door het Cambodjaanse ministerie

van Buitenlandse Zaken en vervolgens door de Cambodjaanse ambassade te Bangkok, Thailand en de Nederlandse ambassade te Bangkok, Thailand. De rechtbank heeft geen reden tot twijfel aan de echtheid van dit document. Echter, zoals eerder vermeld is de rechtbank niet in staat te beoordelen of er een behoorlijke rechtspleging heeft plaatsgevonden voorafgaande aan de afgifte van dit document. Ter terechtzitting heeft de rechtbank zich er voldoende van overtuigd dat verzoekers zich niet met illegale adoptiepraktijken hebben ingelaten en zij te goeder trouw hebben gehandeld conform de procedure die in Cambodja gevolgd dient te worden om een kind te kunnen adopteren.

Nu de minderjarige inmiddels twee jaar bij de adoptiefouders verblijft en het in zijn belang is dat in deze situatie geen wijziging wordt gebracht acht de rechtbank het in het belang van de minderjarige dat de adoptie naar Nederlands recht wordt uitgesproken waarmee de familierechtelijke betrekkingen tussen de minderjarige en verzoekers tot stand komen.

Naar het oordeel van de rechtbank is met het vorenstaande aan de artikelen 1:227 en 1:228 BW – voor zover in deze zaak van toepassing – voldaan en dient het verzoek derhalve te worden toegewezen. De rechtbank beslist aldus.

Namen

Nu de rechtbank heeft overwogen dat de adoptie van de minderjarige zal worden uitgesproken zijn op het verzoek tot voornaamswijziging achtereenvolgens de artikelen 4 en 2 Wet conflictenrecht namen van toepassing.

Ongeacht of de minderjarige nog een andere nationaliteit heeft, meent de rechtbank dat – vooruitlopend op de verkrijging van het Nederlanderschap door de minderjarige – thans reeds op het verzoek tot voornaamswijziging kan worden beslist volgens Nederlands recht.

Het verzoek tot voornaamswijziging kan als op de wet gegrond worden toegewezen.

Verzoekers staan reeds in familierechtelijke rechtsbetrekking tot twee uit het huwelijk van verzoekers geboren kinderen die de geslachtsnaam van verzoeker hebben, zodat de minderjarige op grond van artikel 1:5 lid 8 BW van rechtswege de geslachtsnaam [achternaam verzoeker] krijgt.

Beslissing

De rechtbank:

spreekt uit de adoptie van:

[minderjarige A.], geboren op [geboortedatum] 2000 te [plaats], Cambodja,

door [verzoeker], geboren op [datum] 1967 te [plaats] en [verzoekster], geboren op [datum] 1966 te [plaats];

gelast de wijziging van de voornamen “[naam minderjarige A.]” van de minderjarige in de voornamen: “[gewijzigde voornamen minderjarige A.]”.

Nr. 314502/FA RK 08-5147, LJN BH3526

[Verzoekers] te [plaats],

advocaat: mr. L.M. Bruins.

Als belanghebbende wordt aangemerkt:

de ambtenaar van de burgerlijke stand van de gemeente 's-Gravenhage te 's-Gravenhage,

hierna te noemen: de ambtenaar.

Als informant wordt aangemerkt:

de *Minister van Justitie* te 's-Gravenhage,

hierna te noemen: de minister.

Procedure

(...; *red.*)

Beoordeling

De minderjarige heeft de Cambodjaanse nationaliteit, terwijl verzoekers beiden de Nederlandse nationaliteit hebben. Verzoekers hebben te kennen gegeven dat zij in verband met de werkzaamheden van verzoeker thans voor nog onbepaalde tijd hun woonplaats in [plaats] hebben. Verzoekers zullen te gelegenertijd met hun gezin terugkeren naar Nederland om zich hier duurzaam te vestigen. In verband daarmee zal de minderjarige geleidelijk vertrouwd gemaakt worden met de Nederlandse taal, cultuur en samenleving opdat de minderjarige bij vestiging in Nederland optimaal zal kunnen inburgeren. De rechtbank acht, gelet op het vorenstaande, voldoende aanknopingspunten met de Nederlandse rechtssfeer aanwezig om van het onderhavige verzoek kennis te nemen.

Toepasselijk is het Nederlandse recht, met dien verstande dat de vraag welke betekenis toekomt aan de toestemming van de biologische ouders van de minderjarige, in beginsel wordt beantwoord naar de regels die het nationale recht van de minderjarige daarover bevat.

Adoptiebeleid van het Ministerie van Justitie ten aanzien van adopties uit Cambodja

Naar aanleiding van een ambtsbericht van de ambtenaar van de burgerlijke stand te 's-Gravenhage van 7 januari 2008 heeft de rechtbank kennis genomen van de brief van de minister van Justitie van 22 mei 2003, gericht aan een groot aantal bij adoptie betrokken organisaties, en voorts van de, eveneens aan de betrokken adoptieverenigingen in Nederland verzonden, brief van de minister van Buitenlandse Zaken aan de minister van Justitie van 9 februari 2007.

In eerstgenoemde brief wordt melding gemaakt van opschorting van adoptie van uit Cambodja afkomstige kinderen door in Nederland woonachtige aspirant-adoptiefouders in verband met ernstige zorgen over de zorgvuldigheid van de Cambodjaanse adoptieprocedure. Blijkens de tweede brief vindt – in lijn met voornoemd besluit – door het Ministerie van Buitenlandse Zaken geen erkenning op grond van de Wet conflictenrecht adoptie plaats van adopties van kinderen uit Cambodja door in het buitenland woonachtige adoptiefouders aangezien het voor dit ministerie niet mogelijk is zich een betrouwbaar oordeel te vormen over de zorgvuldigheid van de gevolgde adoptieprocedure in een individuele zaak.

De rechtbank leidt uit deze stukken, als ook uit de brief d.d. 31 juli 2008 van de minister van Justitie, af dat de redenen voor de opschorting erin zijn gelegen dat uit onderzoek van de Nederlandse ambassade in Thailand naar de Cambodjaanse adoptieprocedure blijkt dat deze procedure op een aantal belangrijke punten niet voldoet aan de uitgangspunten en waarborgen, zoals deze zijn geformuleerd in het Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind en het Haags Adoptieverdrag 1993. Weliswaar was Cambodja op het moment van de opschorting nog niet toegetreden tot laatstgenoemd verdrag maar het beleid van Nederland is erop gericht de uitgangspunten en de waarborgen van het verdrag ook te doen gelden in geval van interlandelijke adoptie vanuit niet-verdragslanden. Inmiddels is Cambodja toegetreden tot het Haags Adoptieverdrag 1993. Van volledige implementatie van de regelgeving van het Verdrag is echter nog geen sprake.

Nederland handhaaft het beleid en werkt niet samen met Cambodja totdat de adopties worden uitgevoerd conform de normen van voornoemd verdrag.

In Cambodja is, zo is door het Ministerie van Justitie gesteld, voor een zeer gering bedrag een geboortebewijs of een bewijs van verlatenheid te verkrijgen.

Het is daardoor bijna onmogelijk om de status (weeskind, vondeling) van een kind vast te stellen. Door verkrijging van een vals geboortebewijs of bewijs van verlatenheid kan de opname van kinderen in een weeshuis of adoptiecentrum geformaliseerd worden. Inmiddels is ook bekend dat het voor komt dat kinderen van hun zeer arme ouders worden gekocht door adoptiebemiddelaars. De ambassade heeft gemeld dat de biologische ouders vaak onbekend zijn met de adoptieprocedure of zelfs niet weten dat het afgestane kind voor interlandelijke adoptie in aanmerking komt. Tevens is gebleken dat de medewerkers van het Cambodjaanse ministerie dat zich bezighoudt met adoptie geen pleeggezinnen in Cambodja meer zoeken of zich inzetten voor binnenlandse adopties, hetgeen de eerste stap dient te zijn, maar dat interlandelijke adoptie momenteel de eerste optie is. Daarnaast is er sprake van ongepast geldelijk voordeel omdat er geen officieel tarief bestaat voor adoptie in Cambodja. Er zou tussen de USD 5.000,= en USD 20.000,= per adoptie worden betaald door de adoptiefouders.

Toetsingskader

Na kennisneming door de rechtbank van genoemde brieven diende zich bij de rechtbank een aantal verzoeken tot adoptie naar Nederlands recht (artt. 1:227 en 1:228 van het Burgerlijk Wetboek (BW)) aan van in het buitenland wonende Nederlanders van kinderen afkomstig uit Cambodja. De rechtbank heeft zich beraden over de wijze waarop met deze verzoeken diende te worden omgegaan.

Vast staat dat hoofdstuk 3 van de Wet Conflictenrecht Adoptie (WCAd) betreffende de erkenning van een buitenlandse adoptie en haar rechtsgevolgen op deze verzoeken niet van toepassing is nu de verzoeken zich niet op de erkenning van die in het buitenland gegeven adoptiebeslissingen richten. Tevens staat vast dat de Wet Opneming Buitenlandse Kinderen ter Adoptie (WOBKA) op deze verzoeken niet van toepassing is nu verzoekers niet in Nederland wonen en het ook niet primair de bedoeling van verzoekers is om deze buitenlandse pleegkinderen met het oog op adoptie in Nederland te laten opnemen. Het is slechts de bedoeling om te adopteren naar Nederlands recht zodat de kinderen de Nederlandse nationaliteit zullen krijgen en zij in de toekomst samen met hun adoptiefouders Nederland kunnen binnenkomen.

De rechtbank ziet zich aldus geplaagd voor de beantwoording van de vraag of deze adopties voldoen aan de gronden en voorwaarden die de artikelen 1:227 en 1:228 BW daaraan stellen. Daarbij ziet de rechtbank aanleiding om, bij de beantwoording van de vraag of de adoptie in het specifieke geval in het kennelijk belang van de minderjarige is te achten, gelet op de omstandigheid dat de rechtbank kennis heeft genomen van de risico's die aan deze adopties kleven, aanknopingspunten te zoeken bij de waarborgen voor interlandelijke adoptie, zoals deze zijn neergelegd in het Haags Adoptieverdrag 1993 en de Wet Conflictenrecht adoptie.

Behandeling ter terechtzitting

Verzoekers hebben ter terechtzitting verklaard dat zij op het moment van adoptie in [plaats], Verenigde Arabische Emiraten woonden, alwaar verzoekers nog steeds woonachtig zijn. In [plaats] is het niet mogelijk om een kind te adopteren omdat adoptie naar Islamitisch recht niet is toegestaan. Adoptie door niet-moslims wordt wel getolereerd. Verzoekers hebben zich gewend tot bemiddelende organisaties en hun keuze laten vallen op een belangenorganisatie waar zij zich bij hebben aangesloten. Deze organisatie heeft een goede reputatie, aldus verzoekers.

Verzoekers zijn in contact gekomen met mensen die een kindje uit Cambodja hebben geadopteerd.

Deze mensen hadden goede ervaringen met adoptie uit een bepaald weeshuis in Cambodja. Verzoekers hebben zich daarom tot dat weeshuis gewend alwaar zij direct informatie meekregen over de documenten die nodig zijn om de adoptieprocedure in gang te zetten. Verzoekers hebben ondervonden dat de Cambodjaanse overheid een aantal eisen stelt aan (interlandelijke) adoptie waaronder het vereiste van een “Home Study”. Gedurende deze “Home Study” vond elke week een gesprek plaats tussen verzoekers en een psychologe over, onder meer, de achtergrond van het kind, of verzoekers emotioneel klaar waren voor adoptie en of zij dezelfde ideeën hadden ten aanzien van adoptie. Deze “Home Study” is vergelijkbaar met de cursussen die in Nederland gevolgd moeten worden, aldus verzoekers. Verzoekers hebben verklaard dat er geen leeftijdsriteria gelden zoals in Nederland. Verzoekers hebben vervolgens de benodigde documenten aan het weeshuis overgelegd waarna de documenten zijn gecontroleerd en verzoekers een voorlopig akkoord hebben gekregen om tot adoptie over te gaan.

Verzoekers zijn vervolgens afgereisd naar Cambodja waar zij de minderjarige hebben ontmoet voor een zogenoemde “matching”. Verzoekers hebben de minderjarige direct geaccepteerd. Verzoekers zijn daarna teruggereisd naar [plaats]. Na ongeveer vier weken waren alle documenten in orde en was er een paspoort voor de minderjarige geregeld zodat verzoekers de minderjarige konden ophalen en meenemen naar [plaats]. Met betrekking tot de biologische ouders van de minderjarige hebben verzoekers vernomen dat de moeder van de minderjarige ongeveer drie dagen na de geboorte van de minderjarige is overleden. De vader van de minderjarige is onbekend. De “Village Chief” heeft de minderjarige naar het weeshuis gebracht.

Verzoekers hebben geprobeerd meer informatie te achterhalen over de ouders zodat zij de minderjarige later over haar achtergrond kunnen vertellen. Het weeshuis stimuleert dat ook.

Verzoekers hebben met voornoemde Village Chief gesproken. Hij heeft verzoekers verteld dat de minderjarige in een zeer arm dorp is geboren. In het dorp komen veel seizoenarbeiders die nog armer zijn. Toen de seizoenarbeiders uit het dorp vertrokken hebben zij de minderjarige in het dorp achtergelaten.

Ten aanzien van de kosten hebben verzoekers verklaard dat vooraf een tarieflijst is overgelegd door het weeshuis. Verzoekers hebben eenmaal een bedrag van USD 7.500,= betaald aan het weeshuis. Er zijn geen andere kosten gedeclareerd.

Desgevraagd verklaren verzoekers dat zij niet de ervaring hebben gehad zoals dat uit de brief van het Ministerie van Justitie naar voren komt. Verzoekers zijn zich er van bewust dat er bij adopties uit arme landen veel mis kan zijn. Daarom hebben verzoekers een weeshuis uitgezocht waar anderen goede ervaringen mee hadden. Verzoekers verklaren dat bij hun beste weten het door hen uitgekozen weeshuis een betrouwbaar kanaal was om tot adoptie te komen. Voornoemde brief van het Ministerie van Justitie was verzoekers niet bekend. Gedurende de adoptieprocedure, toen verzoekers een “letter of no objection” nodig hadden van de Nederlandse autoriteiten, kwam aan het licht dat er bezwaren bestonden tegen adopties uit Cambodja. De consul in Dubai heeft verzoekers medegedeeld dat zonder toestemming van de Nederlandse autoriteiten geen “letter of no objection” afgegeven kon worden. Dit document is echter een vereiste van de Cambodjaanse autoriteiten om de adoptie doorgang te laten vinden. De consul heeft overleg gevoerd met Nederland en verzoekers hebben vervolgens de “letter of no objection” ontvangen zodat de adoptie door kon gaan. Verzoekers verklaren dat de bezwaren van de omvang zoals verwoord in de brief van de minister hen niet bekend waren.

Verzoekers hadden van hun advocaat vernomen dat het, blijkens een uitspraak van de rechtbank Amsterdam, voldoende was indien zij gelegaliseerde documenten hadden. Verzoekers verklaren dat het hen niet duidelijk was dat er zoveel problemen waren.

Van de zijde van de minister is ter terechtzitting – kort samengevat – het volgende verklaard. Cambodja is inmiddels toegetreden tot het Haags Adoptieverdrag 1993. In samenspraak met Unicef

wordt gewerkt aan het opstellen van Cambodjaanse wetgeving op het gebied van interlandelijke adoptie. Nederland zal echter de interlandelijke adoptie vanuit Cambodja niet hervatten tot het moment waarop effectieve implementatie van wetgeving en mechanismen om het Haags Adoptieverdrag 1993 uit te voeren heeft plaatsgevonden.

De ambtenaar heeft ter terechtzitting verklaard naar aanleiding van het verhandelde ter terechtzitting geen nadere opmerkingen te hebben en heeft zich gerefereerd aan het oordeel van de rechtbank.

Toetsing artikelen 1:227 en 1:228 van het Burgerlijk Wetboek

Blijkens het stuk Certificate of Adoption van de Ministry of Social Affairs, Veteran and Youth Rehabilitation d.d. 14 september 2006 is volgens Cambodjaans recht op die datum de adoptie van de minderjarige ten gunste van verzoekers tot stand gekomen. Verzoekers kunnen worden geacht te zijn bekleed met een vorm van gezag over de minderjarige die overeenkomt met het gezag over minderjarigen volgens Nederlands recht.

Bij de in het geding gebrachte stukken bevindt zich een kopie van het paspoort op naam van de minderjarige. De rechtbank concludeert derhalve dat overeenkomstig het nationale recht van de minderjarige is ingestemd met het vertrek van de minderjarige.

Verzoeker, geboren op [datum] 1963 te [plaats] en verzoekster, geboren op [datum] 1963 te [plaats], zijn met elkander gehuwd op [datum] 2000 te [plaats].

Verzoekers hebben tenminste drie aaneengesloten jaren onmiddellijk voorafgaand aan de indiening van het adoptieverzoek met elkander samengeleefd. Zij hebben de minderjarige in september 2006 in hun gezin opgenomen en hebben haar sindsdien derhalve gedurende ten minste één jaar verzorgd en opgevoed.

Blijkens het stuk Extract of Birth Certificate zijn er geen gegevens bekend van de biologische ouders van de minderjarige. De biologische ouders van de minderjarige zijn niet openbaar opgeroepen, daar de minderjarige in Cambodja reeds door verzoekers is geadopteerd.

Het is aannemelijk geworden dat de biologische ouders van de minderjarige niet of niet langer het gezag over de minderjarige hebben.

Het is de rechtbank voldoende gebleken dat de minderjarige over de gevolgen van de adoptie is voorgelicht in de mate die past bij haar leeftijd en ontwikkeling.

De rechtbank stelt voorop dat het, gelet op met name de corruptie in Cambodja, voor de rechtbank moeilijk is zich een betrouwbaar oordeel te vormen over de zorgvuldigheid van de gevolgde adoptieprocedure.

Voorts is het de vraag welke waarde kan worden toegekend aan de verificatoire bescheiden die verzoekers hebben overgelegd aangezien tegen betaling valse documenten verkregen kunnen worden. De rechtbank zal haar oordeel vormen op basis van de inhoud van de overgelegde stukken en de ter terechtzitting afgelegde verklaringen.

De rechtbank is van oordeel dat vaststaat dat de Certificate of Adoption van de Ministry of Social Affairs, Veteran and Youth Rehabilitation d.d. 14 september 2006 overeenkomstig de plaatselijke voorschriften en door een bevoegde instantie is opgemaakt. Dit stuk is conform de legalisatiecirculaire van het Ministerie van Justitie gelegaliseerd door het Cambodjaanse ministerie van Buitenlandse Zaken en vervolgens door de Cambodjaanse ambassade te Bangkok, Thailand en de Nederlandse ambassade te Bangkok, Thailand. De rechtbank heeft geen reden tot twijfel aan de echtheid van dit document. Echter, zoals eerder vermeld is de rechtbank niet in staat te beoordelen of er een behoorlijke rechtspleging heeft plaatsgevonden voorafgaande aan de afgifte van dit document.

Ter terechtzitting heeft de rechtbank zich er voldoende van overtuigd dat verzoekers zich niet met illegale adoptiepraktijken hebben ingelaten en zij te goeder trouw hebben gehandeld conform de procedure die in Cambodja gevolgd dient te worden om een kind te kunnen adopteren.

Nu de minderjarige inmiddels twee jaar bij de adoptiefouders verblijft en het in haar belang is dat in deze situatie geen wijziging wordt gebracht acht de rechtbank het in het belang van de minderjarige dat de adoptie naar Nederlands recht wordt uitgesproken waarmee de familierechtelijke betrekkingen tussen de minderjarige en verzoekers tot stand komen.

Naar het oordeel van de rechtbank is met het vorenstaande aan de artikelen 1:227 en 1:228 BW – voor zover in deze zaak van toepassing – voldaan en dient het verzoek derhalve te worden toegewezen. De rechtbank beslist aldus.

Namen

Nu de rechtbank heeft overwogen dat de adoptie van de minderjarige zal worden uitgesproken zijn op het verzoek tot voornaamswijziging achtereenvolgens de artikelen 4 en 2 Wet conflictenrecht namen van toepassing. Ongeacht of de minderjarige nog een andere nationaliteit heeft, meent de rechtbank dat – vooruitlopend op de verkrijging van het Nederlanderschap door de minderjarige – thans reeds op het verzoek tot oornaamswijziging kan worden beslist volgens Nederlands recht. Het verzoek tot voornaamswijziging kan als op de wet gegrond worden toegewezen.

Verzoekers staan reeds in familierechtelijke rechtsbetrekking tot een kind dat de geslachtsnaam van verzoeker heeft, zodat de minderjarige op grond van artikel 1:5 lid 8 BW van rechtswege de geslachtsnaam [achternaam] krijgt.

Beslissing

De rechtbank:

spreekt uit de adoptie van:

[minderjarige], geboren op [datum] 2006 te [plaats], door [verzoeker], geboren op [datum] 1963 te [plaats] en [verzoekster], geboren op [datum] 1963 te [plaats];

gelast de wijziging van de voornaam [voornaam] van de minderjarige in de voornamen: [voornamen].

» Noot

Cambodja is op 6 april 2007 toegetreden tot het Haags Adoptie Verdrag 1993. Hoewel dit verdrag op 1 augustus 2007 in werking is getreden in Cambodja, heeft dit verdrag geen werking tussen Nederland en Cambodja. Nederland heeft namelijk gebruik gemaakt van de mogelijkheid een voorbehoud te maken ten aanzien van de toetreding van een land dat geen partij is bij de Haagse Conferentie (art. 44 lid 3 van het Verdrag) (zie de website van de Haagse Conferentie: www.hcch.net). In Nederland wordt namelijk getwijfeld aan de zorgvuldigheid van de adoptieprocedure in Cambodja. Uit de brief van Ministerie van Justitie van 22 mei 2003 (kenmerk: 5227483/03/DJC) heeft Nederland de volgende bezwaren:

- de status van een kind (wees of vondeling) is vaak onduidelijk;
- er is sprake van een corrupt en omkoopbaar ambtenarenapparaat;
- er worden onofficiële tarieven gehanteerd (dat wil zeggen: hoe meer men betaalt, hoe sneller de adoptieprocedure rond is); en

- er wordt niet getracht kinderen in eigen land te laten adopteren.

Tegen deze achtergrond behandelde de rechtbank 's-Gravenhage in september 2008 een aantal verzoekschriften over de erkenning van Cambodjaanse adopties (LJN BH6539 en BH3526). De verzoeken waren ingediend door Nederlandse ouders die in het buitenland wonen en daar, op grond van het recht van het land van hun gewone verblijfplaats, een kind uit Cambodja hadden geadopteerd. De rechtbank stelt vervolgens vast dat de Wet Conflictenrecht Adoptie (WCAd) niet van toepassing is om reden dat “de verzoeken zich niet op de erkenning van die in het buitenland gegeven adoptiebeslissingen richten”. Deze noot zal verder ingaan op de juistheid van deze stelling.

Op zaken met internationale aspecten moet de Nederlandse rechter, mede gelet op art. 25 Rv, het internationaal privaatrecht ambtshalve toepassen (HR 4 juni 1915, *NJ* 1915, 865, HR 8 april 1927, *NJ* 1927, 1110, HR 15 april 1983, *NJ* 1983, 698). Dit wil zeggen dat, hoewel de verzoekers de Nederlandse rechter hadden verzocht de adoptie naar Nederlands recht uit te spreken, de rechter eerst had moeten beoordelen of hier sprake was van een al uitgesproken adoptie. Indien dit bevestigend wordt beantwoord, dan moet gekeken worden of deze adoptie in aanmerking komt voor erkenning in Nederland. Het feit dat de verzoekers hierom niet hebben gevraagd, doet er niets aan af.

Aangezien het Haags Adoptie Verdrag 1993 op het betreffende tijdstip niet in werking was getreden tussen Cambodja en Nederland, moet gekeken worden naar de WCAd – de regels van de Wobka zijn niet van toepassing aangezien de aspirant-adoptiefouders meer dan één jaar voor het kind hebben gezorgd buiten Nederland art. 14 Wobka). De WCAd maakt een onderscheid tussen twee categorieën adopties naar gelang van de gewone verblijfplaats van de aspirant-adoptiefouders. Indien aspirant-adoptiefouders buiten Nederland hun gewone verblijfplaats hebben zowel ten tijde van het adoptieverzoek als ten tijde van de adoptie-uitspraak is art. 6 WCAd van toepassing. Indien de aspirant-adoptiefouders hun gewone verblijfplaats in Nederland hebben op de desbetreffende tijdstippen is art. 7 WCAd van toepassing.

In de onderhavige casus hadden de verzoekers hun gewone verblijfplaats in Singapore op beide relevante data waardoor er naar art. 6 WCAd gekeken dient te worden.

Op basis van art. 6 aanhef en onder b WCAd wordt een “buitenlands gegeven beslissing waarbij een adoptie tot stand is gekomen” in Nederland van rechtswege erkend indien zij is uitgesproken door “een ter plaatste bevoegde autoriteit van de vreemde staat waar hetzij de adoptieouders, hetzij het kind zowel ten tijde van het verzoek tot adoptie als ten tijde van de uitspraak hun gewone verblijfplaats hadden.” Het kind had op beide desbetreffende tijdstippen zijn gewone verblijfplaats in Cambodja, waardoor de adoptie in beginsel in Nederland kan worden erkend. Erkenning kan slechts worden onthouden indien:

- er kennelijk geen behoorlijk onderzoek of behoorlijke rechtspleging heeft plaatsgevonden (art. 6 lid 2 onder a) WCAd;
- de beslissing niet wordt erkend in de staat waar het kind, onderscheidenlijk de staat waar de adoptiefouders zowel ten tijde van het verzoek tot adoptie als ten tijde van de uitspraak hun gewone verblijfplaats hadden (art. 6 lid 2 onder b) WCAd; en
- erkenning van de beslissing in strijd zou zijn met de Nederlandse openbare orde (art. 6 lid 2 onder c) WCAd.

Tijdens de mondelinge behandeling besteedt de rechtbank de nodige aandacht aan de adoptieprocedure zoals deze in Cambodja is gelopen. Er blijkt geen reden in dit specifiek geval te twijfelen over het niveau van het verrichtte onderzoek.

Ad 2

Ten tijde van zowel het verzoek tot adoptie als de uitspraak, woonden beide aspirant-adoptiefouders in Singapore. Uit de uitspraak is niet gebleken dat de adoptie in Singapore niet zou worden erkend. De aspirant-adoptiefouders hebben eind 2005 een adoptieprocedure in Singapore met succes afgerond. Er zal uiteindelijk schriftelijk bewijs moeten worden overhandigd waaruit blijkt dat de adoptie ook in Singapore wordt erkend. Ervan uitgaande dat dit zou kunnen gebeuren, zou er aan deze voorwaarden kunnen worden voldaan.

Ad 3

De vraag rijst of de erkenning van de Cambodjaanse adoptie in strijd is met de Nederlandse openbare orde. Hierbij zijn de verschillende brieven van de Minister van Justitie van groot belang. In deze brieven wordt gesproken over de opschorting van adopties uit Cambodja. Zij zijn gericht aan adoptie-instanties binnen Nederland. De strekking van deze brieven is derhalve gericht op de opschorting van adopties uit Cambodja van *in Nederland wonende ouders*. Aspirant-adoptiefouders die in Nederland wonen en een kind uit het buitenland willen adopteren, moeten conform de Nederlandse wetgeving en het Nederlandse beleid handelen. Ten aanzien van aspirant-adoptiefouders die in het buitenland woonachtig zijn, kan niet hetzelfde worden verlangd.

De aspirant-adoptiefouders in het onderhavige geval woonden in Singapore en leefden in de veronderstelling dat zij moesten voldoen aan de wettelijke vereisten van Singapore (hun woonplaats) en Cambodja (de woonplaats van het te adopteren kind). De brieven van de minister hebben derhalve geen betrekking op hun adoptie.

De Nederlandse openbare orde wordt derhalve in het onderhavige geval niet geraakt door de adoptie van in het buitenland wonende aspirant-adoptiefouders.

Hoewel in dit geval het verschil in aanpak geen effect op het resultaat heeft gehad, is de juiste juridische redenering wel degelijk van belang. Indien de adoptie naar Nederlands recht niet mogelijk was geweest, was er voor deze ouders geen oplossing geweest, terwijl de Cambodjaanse adoptie in Nederland had kunnen worden erkend.

ICS